

FIȘA DISCIPLINEI (licență)

1. Date despre program

Instituția de învățământ superior	Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava
Facultatea	Facultatea de Litere și Științe ale Comunicării
Departamentul	Limba și Literatura română și Științele Comunicării
Domeniul de studii	Limbă și literatură română
Ciclul de studii	Licență
Programul de studii	Limba și literatura română – O limbă și literatură modernă (Limba și literatura spaniolă) Limba și literatura franceză – O limbă și literatură modernă (Limba și literatura spaniolă) Limba și Literatura engleză – O limbă și literatură modernă (Limba și literatura spaniolă)

2. Date despre disciplină

Denumirea disciplinei	CULTURI PRECOLUMBIENE (S)				
Titularul activităților de curs	Lector univ. dr. Călin Horia BÂRLEANU				
Titularul activităților aplicative	Asist. dr. Lavinia IENCEANU				
Anul de studiu	III	Semestrul	5	Tipul de evaluare	C
Regimul disciplinei	Categorica formativă a disciplinei DF - fundamentală, DD - în domeniu, DS - de specialitate, DC - complementară				DC
	Categorica de opționalitate a disciplinei: DI - impusă, DO - opțională, DF - facultativă				DO

3. Timpul total estimat (ore alocate activităților didactice)

I a) Număr de ore pe săptămână	3	Curs	1	Seminar	2	Laborator	-	Proiect	-
I b) Totalul de ore pe semestru din planul de învățământ	42	Curs	14	Seminar	28	Laborator	-	Proiect	-

II Distribuția fondului de timp pe semestru:	Ore
II a) Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe	20
II b) Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren	16
II c) Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri	20
II d) Tutoriat	
III Examinări	2
IV Alte activități:	

Total ore studiu individual II (a+b+c+d)	56
Total ore pe semestru (I+II+III+IV)	100
Numărul de credite	4

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

Curriculum	
Competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

Desfășurare a cursului	● Sala de curs dotată cu laptop și videoproiector
Desfășurare aplicații	● Seminar ● Sala de curs dotată cu laptop și videoproiector

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	CP 1: Utilizarea adecvată a conceptelor în studiul lingvisticii generale, al teoriei literaturii și al literaturii universale și comparate CP 2: Comunicarea eficientă, scrisă și orală, în limbile studiate CP 4: Prezentarea sintetică și analitică, estetică și culturală a fenomenului literar și a culturii populare CP 6: Analiza textelor literare în limbile studiate, în contextul tradițiilor literare din cultura de referință
Competențe transversale	CT 1: Utilizarea componentelor domeniului <i>Limbă și literatură</i> în deplină concordanță cu etica profesională CT 2: Relaționarea în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice CT 3: Organizarea unui proiect individual de formare continuă; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activități de informare, prin proiecte în echipă și prin participarea la programe instituționale de dezvoltare personală și profesională

7. **Obiectivele disciplinei** (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea principalelor civilizații precolumbiene
Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea contextului istoric al descoperirii Americii • Cunoașterea trăsăturilor caracteristice culturilor precolumbiene • Cunoașterea de ansamblu a studiilor și cercetărilor civilizațiilor mezo- și sudamericane

8. **Conținuturi**

Curs	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Antropologie culturală. Introducere	2	Prelegere, problematizare, conversație euristică, analiză de text	
2. Exploratori, descoperitori, descoperiți	2		
3. Darul ritualizat specific culturii precolumbiene	2		
4. Incașii. Trăsături culturale. Vestigii	2		
5. Civilizația Maya. Trăsături culturale	2		
6. Aztecii și sistemul religios	2		
7. Conflictul cultural	2		
Bibliografie			
BÂRLEANU, Călin-Horia, <i>Antropologie și comunicare interculturală</i> , Editura Casa Cărții de Știință, Cluj, 2015. BÂRLEANU, Călin-Horia, <i>Strigătul lui Benjy</i> , Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2019. FILORAMO, Giovanni (coord.), <i>Istoria religiilor</i> , vol. V. <i>Religiile Americii precolumbiene și ale populațiilor indigene</i> , Polirom, Iași, 2010. SPENCE, Lewis, <i>Mituri precolumbiene</i> , Traducere de Mariana Buruiană, Editura Herald, București, 2011. TOMAȘEVSKI, Boris, <i>Teoria literaturii</i> . Poetica, traducere, prefață și comentarii de Leonida Teodorescu, Editura Univers, București, 1973.			
Bibliografie minimală			
LEHMANN, Henri; SOUSTELLE, Jacques; GENDROP, Paul; FAVRE, Henri, <i>Civilizații precolumbiene</i> . Aztecii. Mayasii. Incasii, Traducere de Cristian Bădiliță, Editura Humanitas, Bucuresti, 1995.			

Seminar	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Noțiuni introductive: Spania vs. Hispano-america. Conflictul cultural. Descoperire și “acoperire”. Cucerire și recucerire. Cuceritori și cucerțiți. Identitate-alteritate, civilizație-barbarie, psihologia minorității, complex de inferioritate↔superioritate, alienare, deșrădăcinare, teoria „rădăcinilor (ră)sucite/strâmbate” (sp. <i>las raíces torcidas</i> , Montaner, 2001), hibridare și metisaj	2	Expunerea, problematizarea, conversația euristică, analiza de text	
2. Apolinico-uraniul. Zeul Inti. Simboluri avimorfe. Incașii vs. aztecii. Abordare comparativă I. Condorul andin de sorginte incașă vs. acvila mexicană de sorginte aztecă (simbol heraldic). Text: <i>Condorito: el pájaro más popular del continente latinoamericano</i> (fragment); <i>Legenda renașterii condorului</i> ; <i>La leyenda del águila y del nopal</i> . Huitzilopochtli (“colibrí del sur”) Vestigii: orașul Machu Picchu sub forma condorului; fondarea Tenochtitlanului (Ciudad de México) <u>Ritualuri</u> : <i>Yáwar Fiesta</i> : lupta dintre condor și taur	2		

3.	Simboluri avimorfe II. Simboluri onirice și psihopompe. Mayașii vs. aztecii. Quetzal-ul guatemaltec (mayaș) vs. colibri-ul sau pasărea <i>zunzuncito</i> (mayași+azteci) Text: „Geneza colibri-ului” – un nou Hermes <u>Vestigii</u> : coiful împodobit cu pene al ultimului conducător al imperiului aztec (<i>el penacho de Moctezuma</i>); municipiul Tzintzuntzan	2		
4.	Htonico-dionisiacul. Simboluri zoomorfe. Felinele și ofidienele. Ambivalență simbolică. Trilogia incașă: condor, puma, șarpe; Războinicii jaguar azteci+ mayași; jaguarul: simbol psihopomp și practicile șamanice. Metisajul: Quetzalcóatl: șarpele-cu-Pene (<i>la serpiente emplumada</i>); <i>Dos palabras</i> (fragment: <i>los ojos del puma</i>), Isabel Allende <u>Vestigii</u> : Chichén Itzá : Templurile Jaguarului- platforma cu acvile și jaguari; tronul lui <u>Kukulcán</u>	2		
5.	Simboluri fitomorfe I. Mitologie comparată Porumbul-aliment sacru; „darul zeilor”/ mană cerească. Gastronomie. Antropogonia mayașă: <i>Hombres de barro vs. hombres de maíz</i> Text: <i>El maíz: regalo de los dioses</i> (fragment). Simboluri ale fertilității și zeități ale porumbului în mitologiile precolumbiene: Centéotl, Mama Sara, Yum Kax; Dezmembrarea lui Inkarrí și arzătoarea dorință a unirii	2		
6.	Simboluri fitomorfe II. Arbori sacri (<i>axis mundi</i>): ahuehete, mahon etc., cacaoa și florile naționale (floarea-Sfântului Duh, <i>pasionaria</i> etc.) Legenda florii copihue; <i>Poema del copihue rojo</i> , Ignacio Verdugo Cavada; analiza unor versuri ale lui Pablo Neruda	2		
7.	Simboluri fitomorfe III. Sacrificiul fondator. Legenda florii de ceiba (simbolism antropomorf itinerant Anahí). <i>Anahí</i> , Osvaldo Sosa Cordero	2		
8.	Simboluri fitomorfe IV. Legenda florii kantuta – floarea sacră a incașilor (simbolism cromatic)	2		
9.	Simboluri fitomorfe V. Dalia – floarea sacră a aztecilor vs. floarea cempasúchil	2		
10.	Simboluri cristalomorfe. Gemo/cristaloterapia. Amulete, legende și practici ritualice. I Text: <i>La bolivianita: una lágrima de miel y violeta</i> (fragment) (simbolism antropomorf itinerant Anahí). Simbolism literar & cromatic hispano-american	2		
11.	Simboluri cristalomorfe II. Chihlimbarul. Analiza valențelor simbolice, terapeutice și stilistice. Analiză de text: <i>Muerte constante más allá del amor</i> , Gabriel García Márquez (fragment: <i>el ámbra triste de su mirada</i>)	2		
12.	Simboluri cristalomorfe III. Jadul vs. smaraldul. Valențe simbolice și terapeutice. Analiză contrastivă	2		
13.	Simboluri cristalomorfe IV. Rubinul și obsidianul. Valențe simbolice, terapeutice și stilistice. Analiză contrastivă. <i>El rubí</i> , Rubén Darío (fragment)	2		
14.	Zeități selenare: Chía vs. Ixchel. Mitologie comparată	2		
Bibliografie				
BARTOLOMÉ MARTÍNEZ, Cristina, <i>Duende. Descubriendo España y Latinoamérica</i> , ELI, Recanati, 2014. CORNEA, Paul, <i>Introducere în teoria lecturii</i> , Editura Minerva, București, 1988. <i>Dicționar de psihanaliză</i> , Editura Trei, București, 2000. <i>Dicționar de psihologie</i> , Larousse, Editura Univers Enciclopedic, București, 2000. DUSSEL, Enrique, <i>El encubrimiento del otro: hacia el origen del mito de la modernidad</i> , 3 ^a ed., Editorial Abya Yala, Quito, 1994, https://books.google.ro/books?id=s1tPcsg9VbgC&printsec=frontcover&hl=es#v=onepage&q&f=false . LARRAÍN, Jorge, „La identidad latinoamericana. Teoría e historia”, în <i>Estudios Públicos. Revista de Humanidades y Ciencias Sociales</i> , nr. 55/1994, Santiago de Chile, https://www.insumisos.com/lecturasinsumisas/Identidad%20latinoamericana.pdf . MORRETTA, Angelo, <i>Miturile vechilor civilizații mexicane olmeci, teotihuacani, zapoteci, mayași, tolteci, azteci</i> , Viorica Alistar (trad.), București, Editura Tehnică, 1998 NOVĂCEANU, Darie, <i>Precolumbia</i> , Editura Elion, București, 2001. MIGNOLO, Walter, <i>La idea de América Latina. La herida colonial y la opción decolonial</i> , Silvia Jawerbaum, Julieta Barba (trad.), Gedisa, Barcelona, 2007. MONTANER, Carlos Alberto, <i>Las raíces torcidas de América Latina</i> , Plaza & Janes Editores, Madrid, 2001.				

NAHUEL PÁN MORENO, Héctor J., „El sueño de la identidad latinoamericana o la búsqueda de lo propio en lo ajeno”, în *Atenea*, nr. 495/2007, pp. 157-164, Universidad de Concepción, Concepción, Chile, <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=32849509>.

QUINTELA DI MAGGIO, Silvia Mabel, „¿Descubrimiento o encubrimiento de América?”, https://arielenlinea.files.wordpress.com/2010/11/04_descubrimiento.pdf.

SARMIENTO, Domingo Faustino, *Facundo o Civilización y barbarie en las pampas argentinas*, Librería Hachette y Cia, París, 1874.

TODOROV, Tzvetan, *La Conquista de América. El problema del otro*, Flora Botton Burlá (trad.), Siglo XXI, México, 2010, https://drive.google.com/file/d/1cRr1JrQxNY01j5IBGdLQn10lzh-bV1G/view?fbclid=IwAR1R0_cY39a6Te2k2qfXpfr5MrZfshTP--TasE9MlVWh_7p0v1M93fOtQ_U.

VERALES, Gil M., *Los aztecas. Historias, cultura, mitología, leyendas, profecías*, Aimee SBP, USA, 2013

Bibliografie minimală

BĂRLEANU, Călin-Horia, *Simboluri în literatură*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj, 2016.

PĂCURARIU, Francisc, *Antologia literaturii precolumbiene*, Editura Univers, București, 1973

Bibliografie auxiliară:

CHEVALIER, Jean & GHEERBRANT, Alain, *Diccionario de símbolos*, Herder Editorial, Madrid, 2000.

CIRLOT, Juan-Eduardo, *Diccionario de símbolos*, Ediciones Siruela, Madrid, 2006, <https://issuu.com/rosalylthr/docs/cirlot-juan-eduardo-diccionario-de->.

EVSEEV, Ivan, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, Editura Amarcord, Timișoara, 1994.

FERRÉOL, Gilles; JUCQUOIS, Guy (coord.), *Dicționarul alterității și al relațiilor interculturale*, Nadia Farcaș (trad.), Polirom, Iași, 2005.

GUTIÉRREZ CHÁVEZ, Teresa & NORIEGA FERNÁNDEZ, Alfredo, *Latitud 0º. Manual de español intercultural*, SGEL, Madrid, 2012.

Resurse digitale:

¿Qué diferencia a los aztecas de los mayas? - CuriosaMente 68
<https://www.youtube.com/watch?v=9yc4JIMcZQg>

¿Quiénes fueron los Incas? - CuriosaMente 82
<https://www.youtube.com/watch?v=i4a7ukZxwSs>
<http://librosoterico.com/.../Cirlot-Juan-Eduardo...>
<http://www.asihablamamos.com/>

Cómo se creó al mundo y a la humanidad, según el Popol Vuh.
<https://www.facebook.com/mitouniversal/videos/2005958409624291>

Dioses precolombinos
<https://barrocimiento.wordpress.com/2013/11/25/dioses-precolombinos/?fbclid=IwAR08k82PQvbx57UsKUrfkQ4rl7RYAQc3GrkDSBxXQ9l6gAw7jvi6267jwg>

9. **Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului**

- Conținuturile disciplinei sunt în concordanță cu programele analitice aferente altor programe de studii similare din țară și din străinătate, și corespund competențelor vizate în acest program de studiu.

10. **Evaluare**

Tip activitate	Criterii de evaluare	Metode de evaluare	Pondere din nota finală
Curs	<ul style="list-style-type: none"> • însușirea principalelor noțiuni, idei, teorii; • mod personal de abordare și interpretare; 	Examinare orală	50%
Seminar	<ul style="list-style-type: none"> • capacitatea de sinteză și de analiză; • capacitatea de a utiliza diferite metode critice. 	Referat	50%
Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • însușirea terminologiei de specialitate; • lectura contextualizată a textelor din tematică; • cunoașterea problemelor de bază din domeniu. 			

Data completării	Semnătura titularului de curs	Semnătura titularului de seminar
21.09.2022		

Data avizării în departament	Semnătura directorului de departament
26.09.2022	

Data aprobării în Consiliul academic	Semnătura decanului
--------------------------------------	---------------------

26.09.2022	
------------	--